

Kaibinger Pál: Zeneoktatás a gyógypedagógiában

Az Ullwila színes kotta alkalmazása

Szakmai életút – Elméleti tevékenység

- *Adatok a felső tagozatos kiegészítő iskolai tanulók zenei élményeiről és zenei kultúrájáról 1981.*
- *Tehetséggondozás a sajátos nevelési igényű tanulók körében. A zenei tehetség és az értelmi fogyatékoság összefüggései 2014.*
- *Gyakorlatvezetés és tantárgyi előadások*
- *Orientációs és kreatív tárgyak módszertana*
- *Az énektanítás módszertana*
- *Magyar népzenei alapismeretek (SZV tárgy)*

Alapfogalmak: fogyatékoság és sajátos nevelési igény

- Nem azonos a kettő, pedig sokszor szinonimaként használják őket!
- **Fogyatékoság:** biológiai kategória, valaminek a hiánya, károsodása, amely akadályozza az adott személyt a társadalmi integrációban való részvételben.
- **Sajátos nevelési igény:** jogi kategória, rászorultság, igény. Azon gyerekek estében használjuk, akik az oktatás során több, illetve más jellegű megsegítést igényelnek. Gyűjtőfogalom, amely magába foglalja a fogyatékoságot, és a tehetséget is. Többletszolgáltatások igénybevételét teszi lehetővé és többletjogokat biztosít az oktatásban.

Zeneoktatás a gyógypedagógiában

Azonosságok:

- közös a módszer,
- közös a tananyag,
- közös az óraszám

Különbségek a többségi iskolához képest

Módszertani különbségek

- 1. élményszerű tanítás
- 2. kis lépésekben haladás
- 3. kevesebb változatosság
- 4. tudatosság a tanári munkában
- 5. nevelői tapintat – éneklések
- 6. nyugodt légkör, felkészült tanár
- 7. az iskola szerepe

Zenei oktatás és zeneterápia

Ének-zenei oktatás a gyógypedagógiában

Fontosabb szerep, mert

- érzelmi nevelést nyújt- a zenei foglalkozás érzékenyebbé tesz.
- az érzelmi élet erősítése pozitív hatással van a memória működésére is!
- hatékonyabb segítséget ad: egyrészt sikerélmény, önbizalom –
- a hátrányos helyzet feloldása, másrészt önfegyelem, belső kontroll,
- a társas viselkedés normái: a társadalmi befogadás,
- beilleszkedés elősegítése. Felszabadít, örömmel, sikerrel tölt el.
- terápiás szerepet játszik- minden tanórán

Zenei oktatás és zeneterápia

Ének-zenei oktatás a gyógypedagógiában

Fontosabb szerep, mert

- az alkotás, a művészi megnyilvánulás akadálymentes csatornát jelent számukra
- ilyenkor kompetensnek élik meg magukat
- akár különleges tehetséget is elárulhatnak
- a művészi tevékenység során jelentkező „flow” élmény segíti a belső feszültségek oldását, az érzelmi terhelés elengedését
- érzelem - értelem – szocioterápia - élettan

Az ének-zene tanítás helyzete

Nehezítő tényezők

- A motoros képességek zavara
- Az auditív hallás gyengesége
- Fáradékonyság, koncentrációs és figyelem-megosztási problémák
- Lassabb tanulási folyamat
- A már kijavított hibák helyére újabbak kerülnek
- A kottaírás-olvasás problémái

Zeneiskolai oktatás és sajátos nevelési igény

- Nehézségek a kottaolvasás terén: a „disz”-es és figyelemzavaros gyerekek olvasásproblémái a zenei írás-olvasásnál is jelentkeznek
- Két egyforma hang
- Irányok, felcserélések
- „Dekódolás”, enharmónia, kulcsok
- Dallam-kíséret
- Stressz

Zeneiskolai oktatás és sajátos nevelési igény

Zeneiskolai oktatás és sajátos nevelési igény

ABCDE
FGHIJKLM
NOPQRS
TUVWX
YZ

Zeneiskolai oktatás és sajátos nevelési igény

Módszerek

- 1. szemkontaktus
- 2. egyértelmű utasítások
- 3. a kottán mutatni a haladás irányát
- 4. nagyobb sortávolságok, nagyobb kottafejek, színes kotta
- 5. szóban felmérni
- 6. nyugodt körülmények

Zeneiskolai oktatás és sajátos nevelési igény

- 7. emlékeztető listák
- 8. humor
- 9. érdekes anyagok, változatos gyakorlatok
- 10. az erősségek kiemelése, bátorítás, biztatás, dicséret
- 11. a dicséret ne legyen általános, hanem egyéni, ne legyen alkalomszerű, hanem rendszeres időközönként történjék

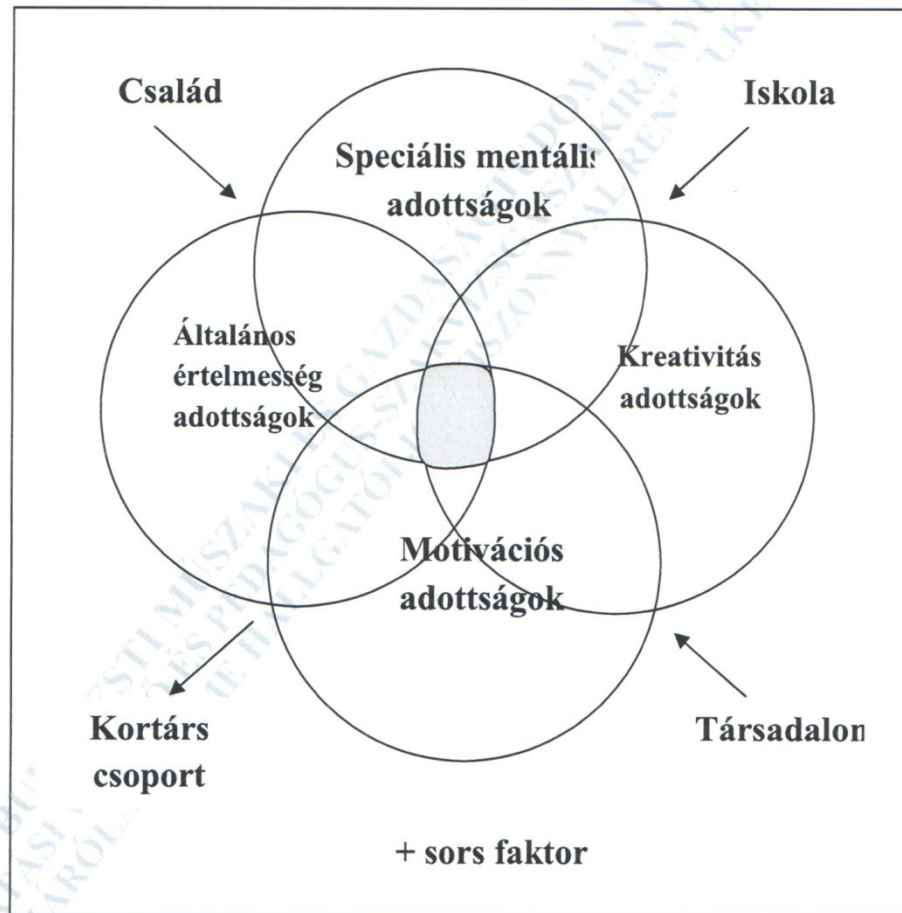
Zeneiskolai oktatás és sajátos nevelési igény

- 12. egyéni képességekhez igazodó feladatok, egyéni bánásmód, egyéni támogatás
- 13. hosszabb tanulási és gyakorlási idő
- 14. sok előjátszás, hallás utáni és utánzáson alapuló tanítás
- 15. sikeres példák bemutatása
- 16. egyéni órák, személyes közeg, tartósabb emberi kapcsolatok, példaképpé válás
- 17. a szülőkkal való kapcsolattartás

Zenei tehetség-értelmi fogyatékoság

- *Oliver Sacks (1933-2015): az intelligencia területei kapcsolódnak egymáshoz*
- *Czeizel Endre (1935-2015): 2X4+1 faktoros táalentum modell*
 - 1. általános értelmesség
 - 2. specifikus mentális képességek
 - 3. kreativitás
 - 4. motiváció

Czeizel Endre (1935-2015)

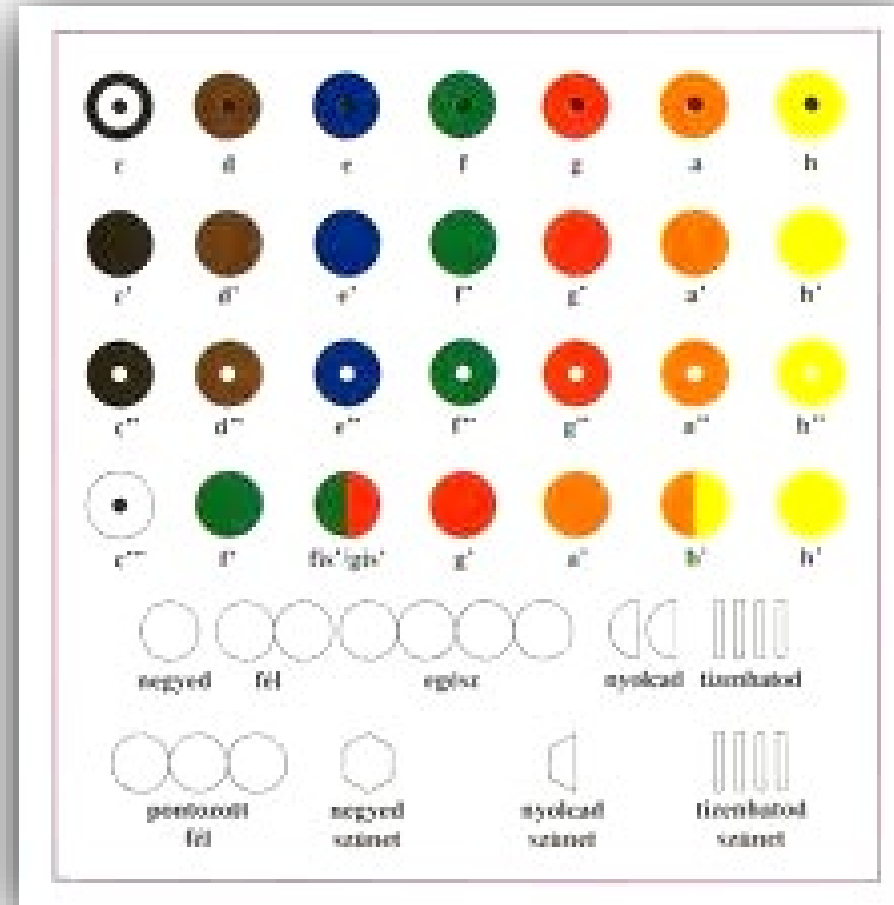
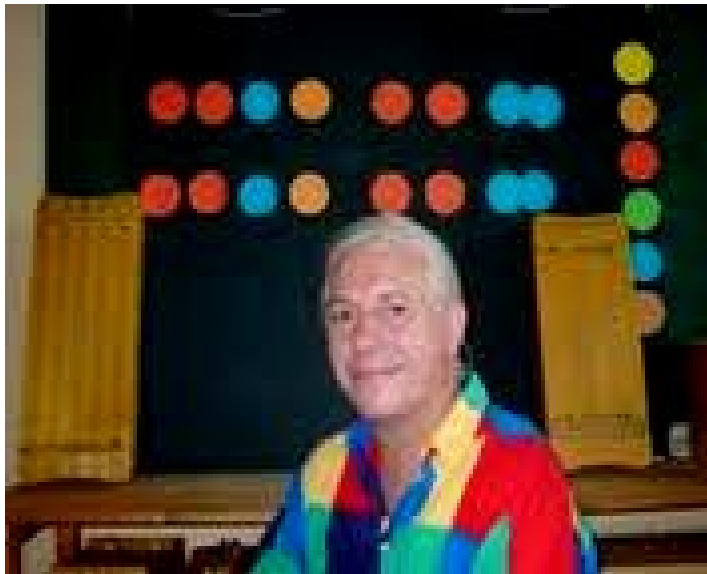

Czeizel Endre modellje

Zenei tehetség-értelmi fogyatékoság Williams-szindróma

- Szociális és verbális fejlettség:”koktélparti-gyerekek”
- Hiperacusis + fejlett zenei hallás
- Matematikai, mozgásos problémák, IQ:60-70
- Mentális asszimetria
- Organikus háttér: a tarkó- és fali lebenyek kisebbek, a halántéklebenyek normális méretűek
- Zenei tevékenység: nagyobb agyi területek bevonása, szélesebb neurális struktúra

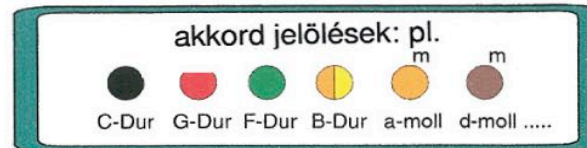
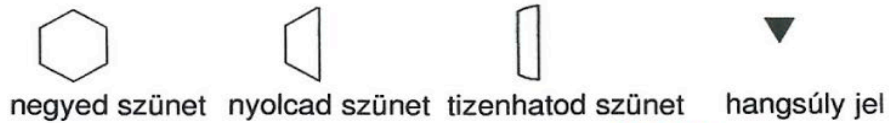
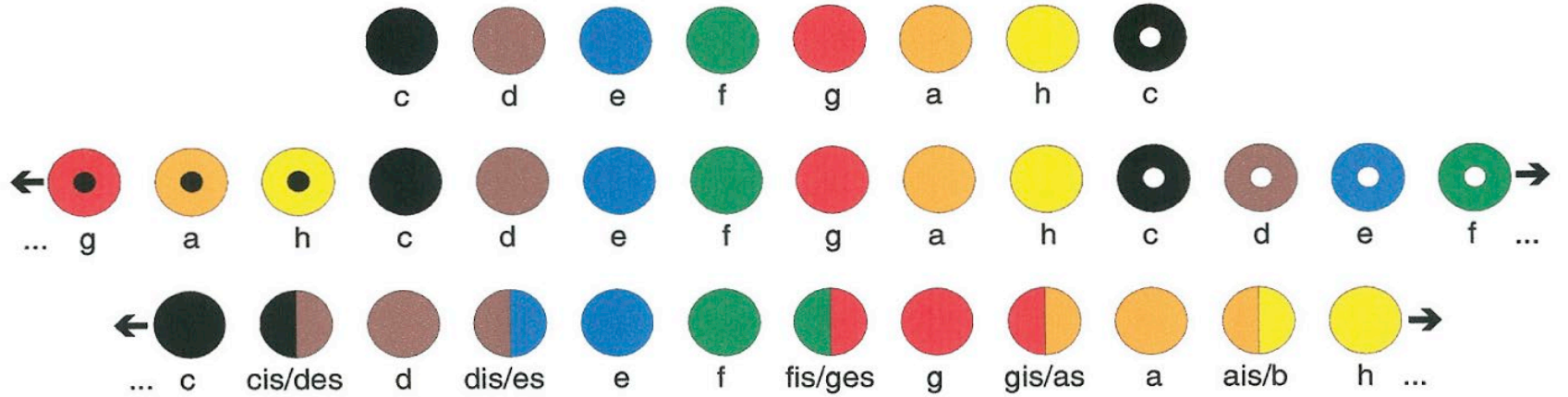
Az Ulwila-módszer Heinrich Ullrich (1950-)

Heinrich Ullrich

Színeskotta-rendszer

Az Ulwila - módszer

Heinrich Ullrich (1950-): Frankenthal

- Hangszeres zenéből kiinduló módszer
- Hét alapterület: 1. Éneklés; 2. Zenehallgatás; 3. Kottaolvasás; 4. Tánc; 5. Zeneszerzés; 6. Hangszerkészítés; 7. Hangszeres zene
- Zenei írás-olvasás: *színes kotta*
- *Parafónia zenekar, Dió zenekar, Színvarázs Ulwila zenekar*

Partitúra-részlet az ULWILA rendszerben

Az árgyélus kismadár

Volkswaise aus Ungarn, nach Lajos Bárdos

The image displays musical notation for the song 'Az árgyélus kismadár' using the ULWILA system. It is organized into two rows of four measures each. Above the first two measures of each row are hexagonal symbols, and above the last two are circular symbols, some with 'm' above them and a downward-pointing triangle below them. The notes themselves are represented by colored circles and semi-circles. Below the notation, the lyrics are written in Hungarian: 'Az árgyélus kis - ma - dár nem száll min - den ág - ra é - nem fek - szem min - den nap szép paplanos ágy - ba,'.

Illusztráció Heinrich Ullrich: Zenetanítás a gyógypedagógiában című előadásához

Az Ulwila-módszer Parafónia zenekar

